

Vägverket

Ny lag om krav på

YRKESKOMPETENS

för förare av buss och tung lastbil

Att köra buss och lastbil i yrkestrafik är ett ansvarsfullt arbete som ställer höga krav på kunskap och skicklighet. Därför införs en ny lag som ska säkerställa att alla förare har den kompetens som är nödvändig för yrket.

Lagen innebär bland annat krav på grundläggande utbildning, som efter godkänt prov leder till yrkeskompetensbevis. Yrkeskompetensbeviset gäller i fem år. För att få ett nytt bevis krävs att föraren går en återkommande fortbildning.

Kraven i den nya lagen gäller från den 10 september 2008 för förare av buss i yrkestrafik. Ett år senare, den 10 september 2009, införs motsvarande krav för förare av tung lastbil i yrkestrafik. Lagen bygger på ett direktiv som är antaget för hela EU och den gäller förare av transporter med körkortsbehörigheterna C, CE, D och DE.

Kompetenskraven innebär i stort att förarna ska ha kunskap om fordon och olika typer av transporter. De ska också känna till de regler och bestämmelser som styr hur godstransporter och persontransporter ska genomföras.

Kort om nya yrkeskompetensbeviset

Bestämmelserna gäller från och med

- 10 september 2008 för förare av buss i yrkestrafik
- 10 september 2009 för förare av tung lastbil i yrkestrafik.

VIKTIGT ATT VETA...

... för dig som har behörighet D/DE

- Du omfattas inte av kravet på att gå grundläggande utbildning eftersom du kan hänvisa till "hävdvunna rättigheter". (Se sidan 7.)
- Du ska gå en fortbildning på 35 timmar inom sju år för att få ditt yrkeskompetensbevis.
- Yrkeskompetensbeviset förnyas sedan genom att du går en fortbildning vart femte år.

... för dig som har behörighet C/CE

- Du omfattas inte av kravet på att gå grundläggande utbildning eftersom du kan hänvisa till "hävdvunna rättigheter". (Se sidan 7.)
- Du ska gå en fortbildning på 35 timmar inom sju år för att få ditt yrkeskompetensbevis.
- Yrkeskompetensbeviset förnyas sedan genom att du går en fortbildning vart femte år.

... för dig som inte har behörigheterna C/CE eller D/DE

- Du ska gå en grundläggande utbildning på 280 timmar och sedan göra ett godkänt teoretiskt prov för att få ett yrkeskompetensbevis.
- En förkortad grundläggande utbildning på 140 timmar finns. Den kan väljas av dig som är äldre än 23 år och vill bli yrkesförare av buss, eller av dig som är äldre än 21 år och vill bli yrkesförare av lastbil.
- Du ska gå en fortbildning vart femte år för att förnya yrkeskompetensbeviset.

... för dig som är företagare

- Du bör informera anställda förare om den nya lagen.
- Du kan dömas till böter om du anlitar en förare som inte har behörighet att utföra transporter.
- Den nya lagen om yrkeskompetens omfattar många fler transporter än den tidigare.
- Olika EU-länder har olika bestämmelser för övergångsregeln "hävdvunna rättigheter".

Yrkets status höjs

Avsikten med de nya kraven på grundläggande utbildning och fortbildning är att förbättra trafiksäkerheten, öka förarnas säkerhet och minska miljöbelastningen från den tunga yrkestrafiken. Utbildningarna ger kompetens som leder till att föraryrket moderniseras och att yrkets status höjs.

Det långsiktiga målet med den nya lagen är att säkerställa att förare som kör persontransporter och godstransporter har de kunskaper som krävs för att få utöva yrket.

Samhällsutvecklingen med nya krav och nya bestämmelser gör att förutsättningarna för yrket ständigt förändras. Den fortbildning som krävs för att förnya yrkeskompetensbeviset ska säkerställa att förarna är kompetenta.

Fortbildningen är också en förutsättning för att yrket följer med sin tid.

Hävdvunna rättigheter – en övergångsregel

I den nya lagen finns en övergångsregel som kallas "hävdvunna rättigheter". Den innebär att förare med körkortsbehörigheterna C, CE, D och DE inte behöver genomgå grundläggande utbildning och avlägga prov, om deras körkort är utfärdade innan lagens krav börjar gälla.

Tiden för hur länge hävdvunna rättigheter kan tillämpas innan fortbildning måste genomföras, kommer att variera mellan olika EU-länder. Tillåtet tidsspänn är mellan tre och sju år. I Sverige gäller sju år.

Yrkeskompetensbeviset

Yrkeskompetensbeviset utfärdas dels efter genomförd grundutbildning med godkänt prov, dels efter genomförd fortbildning. I Sverige utfärdar Vägverket beviset som är i plast och liknar ett körkort. Kostnaden för själva beviset blir samma som för körkortet.

Varje förare ska ha sitt yrkeskompetensbevis med vid körning och kunna visa upp det vid en eventuell kontroll. Om beviset inte är med, kan föraren dömas till böter.

Förare som omfattas av övergångsregeln "hävdvunna rättigheter" undantas från kravet på kompetensbevis under den angivna tiden. De får sitt yrkeskompetensbevis efter genomförd fortbildning.

Fortbildning vart femte år

En förändring jämfört med tidigare bestämmelser om yrkeskompetensbevis är kravet på fortbildning.

Alla förare ska gå en fortbildning. I Sverige ska de som omfattas av "hävdvunna rättigheter" gå fortbildningen inom sju år efter det att lagen börjat gälla. Därefter ska fortbildningen genomföras vart femte år.

Fortbildningen omfattar minst 35 timmar och anordnas av godkända utbildare, till exempel trafikskolor och andra utbildare inom yrkestrafikområdet. Syftet med fortbildningen är att uppdatera de viktigaste kunskaperna som behövs för att utöva yrket. Tyngdpunkten i utbildningen ligger på trafiksäkerhet och minskad miljöpåverkan.

Efter genomförd fortbildning utfärdas ett yrkeskompetensbevis. Något prov behöver inte avläggas i samband med fortbildningen.

Grundläggande kompetens

De förare som inte har körkortsbehörigheterna C, CE, D och DE när de nya bestämmelserna träder i kraft måste skaffa grundläggande kompetens för att få ett yrkeskompetensbevis. Det sker genom en grundutbildning som avslutas med ett teoretiskt prov som ska vara godkänt.

Grundutbildningen är 280 timmar och omfattar säkerhetsbestämmelser, avancerad träning i rationell körning, tillämpning av lagar och regler för yrkestrafiken, trafiksäkerhet, miljö, hälsa, service och transportlogistik.

Utbildningen ges av utbildare, exempelvis gymnasier, komvux, trafikskolor och andra godkända utbildare inom yrkestrafikområdet. De som går utbildningen på gymnasium eller komvux gör provet där. Övriga gör provet på Vägverkets förarprovskontor.

Det finns också möjlighet att gå en förkortad grundutbildning på 140 timmar. Den är avsedd för dem som är äldre än 23 år och utbildar sig till yrkesförare av buss och för dem som är äldre än 21 år och utbildar sig till yrkesförare av lastbil. Ämnesinnehållet i utbildningen är ungefär samma som i grundutbildningen, men varje ämne får mindre undervisningstid. Kraven i provet är dock lika som för den längre utbildningen.

Företagens ansvar

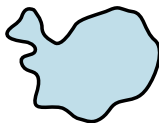
Företag som har yrkesförare anställda eller som anlitar yrkesförare har ansvar för att sätta sig in i vad den nya lagen innebär.

Företagen bör informera sina anställda om vad de nya bestämmelserna innebär och se till att förarna går de fortbildningar som krävs.

Ett företag som anlitar en förare som inte har rätt att utföra godstransporter eller persontransporter kan dömas till böter.

Den nya lagen om yrkeskompetens omfattar betydligt fler transporter än den tidigare lagen, eftersom undantagen har blivit färre. I den nya lagen undantas i princip bara förare av fordon som används av försvaret, räddningstjänsten och polisen, samt förare av fordon som används för eget bruk utan förvärvssyfte.

För företag som kör internationella transporter, är det viktigt att notera att tidsperioden för "hävdvunna rättigheter" kan variera mellan länderna. Det tillåtna tidsspannet är tre till sju år och olika länder kommer att ha olika långa giltighetstider för förare med hävdvunna rättigheter.

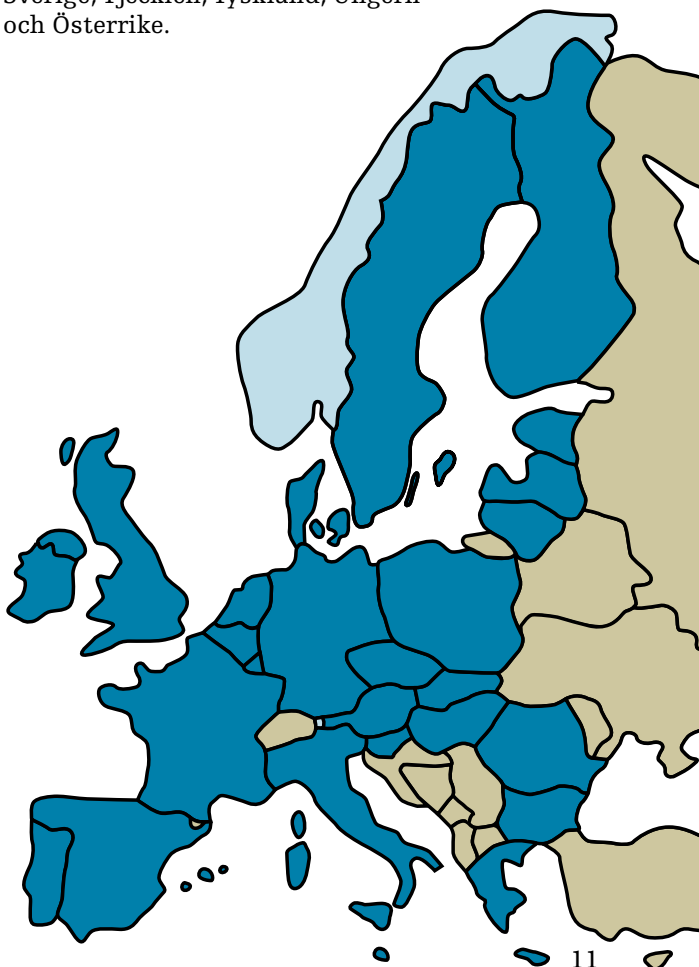

Här krävs yrkeskompetensbevis

Krav på utbildning och yrkeskompetensbevis införs samtidigt i 30 länder i Europa, nämligen i EU:s 27 medlemsstater samt i Norge, Island och Liechtenstein.

EU:s medlemsstater är:

Belgien, Bulgarien, Cypern, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Polen, Portugal, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Tyskland, Ungern och Österrike.

Vägverkets ansvar

Vägverket är den myndighet som ansvarar för

- att ge ut föreskrifter som reglerar kraven för yrkesförarkompetens,
- att godkänna och registerföra utbildarna,
- att utöva tillsyn över utbildarna,
- att föra register över genomförda utbildningar och prov,
- att utfärda yrkeskompetensbevis.

MER INFORMATION

Fullständig information om kraven på kompetensbevis för yrkesförare finns i Europaparlamentets och Rådets direktiv 2003/59/EG. En länk till detta direktiv och övrig information finns på Vägverkets webbplats www.vv.se/ykb.

Vägverket

781 87 Borlänge

www.vv.se vagverket@vv.se

Telefon: 0771-119 119. Texttelefon: 0243-750 90. Fax: 0243-758 25.

Vägverket